16 jaar. No. 93. — 's HERTOGENBOSCH. — Dingsdag 6 Augustus 1844.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad: ƒ 12.
Franco per post: ƒ 14.

(Verschijnende driemalen in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN
15 cents de regel
behalve 35 cents zegel

TAITI.

Zoowel van de Engelsche als van de Fransche zijde zijn thans berigten over de gebeurtenissen op de Societeits-eilanden uitgekomen in den loop van de maand maart jl. openbaar gemaakt. Die berigten zijn grootelijks tegenstrijdig. Een brief uit Papeiti van den 8 maart, door een Britsch zee-officier geschreven, die getuige van al het op dit punt voorgevallene is geweest, stelt het gebeurde aldus voor:

»» Nadat de Fransche admiraal Dupetit-Thouars voor bedreigingen aan koningin Pomare het beheerschersschap van Frankrijk had opgedrongen, poogden de Franschen slechts naar een voorwendsel, om de Societeits-eilanden regtstreeks in bezit te nemen. De nietige omstandigheid, dat van de woning der koningin eene bijzondere vlag woei, waarop eene kroon, met kokosnootbladeren omringd, was voorgesteld, zonder dat zij daarbij eene zinspreuk ter eere der Franschen wilde voegen, werd als genoegzaam om de overweldiging te regtvaardigen beschouwd. De Fransche scheepsbevelhebber zette 400 mariniers aan land. De vlag der koningin werd nedergehaald, en die van Frankrijk in de plaats gesteld: zij waait nog van het eiland. De koningin, bemerkende, dat men haar wilde vatten, en haren oudsten zoon, een knaap van zeven jaren, op den troon plaatsen, opdat de Franschen in naam van dit kind zouden kunnen regeren, nam met haar echtgenoot, hare kinderen en eenige aanzienlijken haar het Britsche oorlogsjagt *Basilisk* de wijk. Zij bleef daar verscheidene weken, zonder dat men haar veroorloofde aan land te komen, doch toen, vernemende, dat een deel harer onderdanen in het gebergte gevlugt en zeer tegen de Franschen opgewonden waren, zond zij uit eigen beweging aan de hoofden van haar volk den volgenden brief:

»» Heil aan u allen. Ik maak u bekend, dat ons oorlogschip op het punt is om te vertrekken; de admiraal heeft er om gezonden, op dat het naar Oahu zou terugkeeren. Er is hier een klein (Engelsch) oorlogschip om over ons te waken; een ander staat te komen. Luistert niet naar de mannen, die u verdriet zullen aandoen door te verbieden, dat men ons niet te hulp zal komen. Brittannie zal ons niet verlaten. Laat ons gedrag goed zijn, en wachten wij tot de depêches aankomen. Dit is mijn waarschuwend woord tot u: dat tot geenen prijs het kwaad erger worde. Behandelt op eenerlei wijze de Franschen verkeerd. Oefent groot geduld. Neemt mij tot voorbeeld; volgt mij, en laat ons allen zeer ernstig bidden aan God, dat Hij ons van onze bezoekingen moge bevrijden, zoo als Hij vroeger hiertoe deed. — Vrede zij met u allen!

»» Pomare."

Deze brief werd door de Franschen onderschept en als een bewijs van verraad tegen Zijne Fransche majesteit beschouwd. Eenige der inlandsche hoofden, die niets anders te hunnen laste hadden, dan dat zij gevlugt waren, werden gevat, een van hen werd geketend op het Fransche fregat gebragt en de kapitein Bruat, die zich gouverneur van de Fransche bezittingen van Taiti noemde, legde, volgens eene proklamatie van 17 februarij 1844, beslag op hunne goederen. Een huis, waar zich volgelingen der koningin bevonden, werd door Fransche soldaten bezet, en de weerlooze vrouwen werden daaruit verjaagd. Zij hebben sedert eene wijkplaats in de Britsche kapel gevonden en haar huis is tot eene gevangenis ingerigt.

»» Te gelijk beijverden zich de Franschen om deze haven in goeden staat van verdediging te brengen. Zij wierpen verschansingen, met kanon gewapend, op het kleine eiland op, dat voor de haven ligt, bouwden loodsen tot verblijf voor de krijgslieden, en beroemden zich, dat hunnen twee maanden geen schip, zonder hunne toestemming, de haven zou kunnen binnenkomen. De Fransche gouverneur verwijderde zich met 400 soldaten, om elders op deze eilanden een fort te bouwen, en nu vaardigde de tijdelijke bevelhebber d'Aubigny eene proklamatie uit, waarbij dit punt in staat van beleg werd verklaard. Volgens die proklamatie mogt geen Europeaan of inboorling zich na 8 ure des avonds buiten zijne woning vertoonen, en moesten alsdan ook al de Engelsche officieren zich aan hun boord bevinden. In den afgeloopen nacht werden eenige Engelsche booten, die op het strand waren gehaald, vernield.

»» Het ergste, wat alle bevreemding zal opwekken, volgt nu. Eergisteren verklaarde de Fransche kommissaris-generaal, dat, indien de inboorlingen in opstand kwamen en eenig Engelschman zich bij hen voegde, hij de eerste zou zijn, om een pistool te nemen en den heer Pritchard dood te schieten. Wat moet het gemeen doen, wanneer een opperhoofd zich zulk eene vreemdeling aantrekt? De heer Pritchard is hier zeker een vreemdeling geweest. Tien jaren lang heeft hij zijn vaderland als Britsch konsul gediend, hij is geliefd bij de koningin, wordt vereerd door het volk, aan welks geestelijk welzijn hij menig uur wijdt; en al de Britsche kapiteins spreken van hem met achting. De Franschen zijn wel diep gevallen, wanneer zij zoo doende oorlog voeren tegen degenen, die overal worden geëerbiedigd: geestelijken en vrouwen. Beide is hier [illegible] maar heeft Engeland zulke [illegible] doorgestaan, als het gisteren verduren moest? De heer Pritchard begaf zich uit zijn huis aan de Britsche stoomboot *Cormorant*, om eenige officieren te bezoeken. Hij had daartoe slechts weinige voetetappen te doen. Op eens echter kwamen de Fransche direkteur van politie uit het wachthuis te voorschijn, vatte hem aan en sleurde hem weg, door eenige soldaten gevolgd. De bevelhebber van den *Basilisk* en ik zelf haastten ons, dit hoorende, om ons naar den waarnemenden gouverneur d'Aubigny te begeven. Hij weigerde de redenen op te geven, waarom de heer Pritchard gevangen was genomen, maar las ons toch ten laatste een papier voor, hetwelk ik tot mijne verbazing dezen ochtend in het Fransch, Engelsch en Tahitiaansch op de openbare plaatsen vind aangeplakt, en dat aldus luidt:

»» *Fransche vestiging in den Oceaan.*

»» Papiti, *den 31 Maart.*

»» Een Fransch schip is in den nacht van den 2 op den 3 maart aangevallen. Tot wedervergelding heb ik last gegeven, om zekeren Pritchard te vatten, den eenigen dagelijkschen opstoker van de woelingen der inlanders. Zijne bezittingen zullen aansprakelijk zijn voor alle schade, door de opstandelingen van onze vestingen aangedaan, en indien Fransch bloed geplengd wordt, zal elke druppel op zijn hoofd nederkomen.

D'Aubigny,

»» *Tijdelijk bevelhebber der Societeits-eilanden.*"

» Engeland zou wel zeer laag gezonken moeten zijn, indien het geene wraak hierover nam; indien nog straffeloos een Britsch onderdaan, den vertegenwoordiger der koninklijke majesteit, kon behandelen als een gewoon misdadiger, vatten in tegenwoordigheid van zijn gezin, langs de straten sleuren, uitgejouwd door de Fransche soldaten, die hem zagen voorbijvoeren! De vervolgde koningin Pomare heeft [illegible] haar vader en grootvader, steeds de Engelschen voorgestaan en beschermd. Thans is hier geene veiligheid meer voor personen of goederen. De heer Pritchard wordt in eene ellendige houten hut, achter het huis van den Engelschen gouverneur, 't welk vroeger dat van koningin Pomare is geweest, bewaard. Hij is buiten allen toegang gesteld. Ongelukkig bezitten wij hier slechts eene oorlogsstoomboot van 6 stukken en een jagt van 200 ton. Hadden wij hier een linieschip, de Fransche overheden zouden zich zoo vijandig niet hebben gedragen."

In het Parijsche *Journal des Débats* vindt men de volgende Fransche lezing van het voorgevallene in de Societeits-eilanden:

» Volgens brieven uit Taiti, van den 19 maart, zouden de inboorlingen van dit eiland in opstand gekomen zijn, en zou men op hen [illegible] weest met hen slaags te [illegible] zonderheden, die nog [illegible]

»» De heer Pritchard, [illegible] sedert tot konsul van Engeland benoemd, heeft terstond tegen onze inbezitneming van deze eilanden vertoogen gedaan. De koningin Pomare heeft zich gehaast om dit voorbeeld te volgen, door aan boord van een Engelsch [illegible] de wijk te nemen. Van daaruit is een opstand beraamd geworden, waarvan Pritchard de hoofdleider was. Hij had bij de inboorlingen het gerucht geloof doen vinden, dat de Franschen een klein onrustig volk [illegible] welk, onder aanvoering van een groot [illegible] langen tijd overwinnend geweest [illegible] maar dat niets meer beteekende, nadat de Engelschen [illegible] vermaarde opperhoofd ten laatste in hunnen [illegible] gesloten, om een einde te maken aan [illegible] verstorende ondernemingen. Hij deed verder de spoedige aankomst eener Engelsche schuitvaart aankondigen, die den gezagvoerder met hare zeilen bedekken, onze nietige schepen als stroo verbranden, en allen, die de partij der Franschen omhelsden, ophangen zou.

»» Er werden oproer predikende proklamatiën

DUITSCHLAND

De Noordduitsche dagbladen gaan voort met hunne verontwaardiging aan den dag te leggen over den misdadigen aanslag waarvan de koning van Pruisen het slachtoffer is geweest, en dezen de onderscheiden van dit treurig voorval nederdaar verdreven, den 7 juni te Bio is aangekomen, aan boord van het Engelsch oorlogschip „Pritchard.” — Sedert is deze konsul in Engeland aangekomen.

—Tijdingen uit Rio Janeiro bevatten, dat de heer Pritchard, door den gouverneur van Tatti, van dat zij, in geval van eenen bloedigen strijd, van ons geene gemakke te wachten hadden.

» » Wij meenden den 13 maart, na den middag, aangevallen te zullen worden; alle maatregelen ter verdediging waren genomen; in de vlakte van Papeiti waren de boomen weggehakt, die onze soldaten en ontscheepte matrozen in het vuur gezien zouden hebben kunnen belemmeren. Ten vijf uur des avonds stond Pritchard op de landingsplaats gereed, om met eene Engelsche sloep van boord van het stoomschip *Cormorant* de wijk te gaan nemen, toen de chef der politie hem als den bewerker der rustverstoring in hechtenis nam. Hij werd terstond in een blokhuis buiten toegang gesteld, en de beschikbber d'Aubigny, vertrouwde in eene dagorder, dat hij met zijne wenken en zijne bezittingen voor de volgende gebeurtenissen beschut zou zijn. Gelukkig is het zoo ver niet gekomen.

» » Den 19 maart, houden wij ons nog herald om eenen aanval af te slaan; maar de bevrediging des lands echijnt verzekerd. De gouverneur is van Taiaraba teruggekeerd; Pritchard is uit het land gebannen; het Engelsche stoomschip is aangezocht geworden zich te verwijderen. De konsul Pomare zelf is hier nog altijd aan boord van een Engelsch kotter.” »

» » De tijdelijke beschikbber der Societeits-eilanden de heer d'Aubigny, verklaarde, bij het naderen van dien aanval, de baai in staat van beleg; de krachtige maatregelen, die in dezen omstandigheid behaand en ter stond met nadruk ten uitvoer werden gelegd, deden ongetwijfeld aan de opstandelingen zoo wel als aan hen die hadden opgezandd, inzien, dat zij, in geval van eenen bloedigen strijd, van hevige schoten, daar men ook aanstonds zwe-

aangeplant en zoodra deze verschenen, vatteden de inwoners van het schiereiland Taiarabu, die de andere Taiiers, de wapenen op; de vereenigden waren door dat punt afgezonden; de beschermen zelf, de heer Brat, diege te paard op de begin[illegible] trokken naar Papeiti op, kens; de opstandelingen [illegible] terwijl hun aantal dagelijks door ontvredenheid van de naburige eilanden vermeerderd werd, de opperhoofden — die ons waren toegedaan, zich door de hunnen geheel verlaten zienda, verklaarden ons toen, dat hunne vrouwen en kinderen bij hen niet meer in veiligheid waren.

» » Terwijl de gouverneur belet was te Taiaraba den opstand te onderdrukken, die zich over het geheele eiland verspreidde, vernam men dat zich 3000 gewapende lieden op drie uren afstand van Papeiti bevonden,” en dat deze zich voorgenomen hadden de plaats te overvallen en in brand te steken.

» » De tijdelijke beschikbber der Societeits-eilanden de heer d'Aubigny, verklaarde, bij het naderen van dien aanval, de baai in staat van beleg; de krachtige maatregelen, die in dezen omstandigheid behaand en ter stond met nadruk ten uitvoer werden gelegd, deden ongetwijfeld aan de opstandelingen zoo wel als aan hen die hadden opgezandd, inzien, dat zij, in geval van eenen bloedigen strijd, van hevige schoten, daar men ook aanstonds zwe-

—Tijdingen uit Rio Janeiro bevatten, dat de heer Pritchard, door den gouverneur van Tatti, van dat zij, in geval van eenen bloedigen strijd, van ons geene gemakke te wachten hadden.

» » Wij meenden den 13 maart, na den middag, aangevallen te zullen worden; alle maatregelen ter verdediging waren genomen; in de vlakte van Papeiti waren de boomen weggehakt, die onze soldaten en ontscheepte matrozen in het vuur geven zouden hebben kunnen belemmeren. Ten vijf uur des avonds stond Pritchard op de landingsplaats gereed, om met eene Engelsche sloep van boord van het stoomschip *Cormorant* de wijk te gaan nemen, toen de chef der politie hem als den bewerker der rustverstoring in hechtenis nam. Hij werd terstond in een blokhuis buiten toegang gestelt, en de beschikbber d'Aubigny, verklaarde in eene dagorder, dat hij met zijne wenken en zijne bezittingen voor de volgende gebeurtenissen beschut zou zijn. Gelukkig is het zoo ver niet gekomen.

» » Den 19 maart, houden wij ons nog herald om eenen aanval af te slaan; maar de bevrediging des lands echijnt verzekerd. De gouverneur is van Taiaraba teruggekeerd; Pritchard is uit het land gebannen; het Engelsche stoomschip is aangezocht geworden zich te verwijderen. De konsul Pomare is hier nog altijd aan boord van een Engelsch kotter.” »

Men vernoemt nog de volgende bijonderheden van het gebeurde bij het vuurwerk.

Het getal der slagtoffers is veel grooter dan in het eerst had gedacht. Op het oogenblik dat het vuurwerk was afgeloopen, vielen de menigte van de kade der Tuilerien, van het plein Concorde en van de Rue Royale naar de Champs Elisées gaan, om de illuminatie te zien; daar op de hoogte van de paarden van Marly, tusschen de standbeelden der steden Brest en Rouen, ontmoette zij een anderen menschenstroom, welke uit de Champs Elisées naar Parijs terugkwam. Er had een vreeselijk gedrang en gevecht plaats, en vele menschen raakten onder den voet, toen men elkander eenigzins kon herkennen, bevond men dat er over de honderd personen waren vertrapt. De eerst gevondenen werden gebragt in de paviloenen van Perronnet en Montreuil. De plaats waar het gebeurde, zag er uit als een waar slagveld, en was als bezaaid met kleedingstukken en flarden. De municipale gardes die de dienst hadden op de place de Concorde, moesten hunne mantels leenen aan de ongelukkige, half doode vrouwen, wier kleederen verscheurd waren door de pogingen, om zich tegen het vreeselijk gedrang te verdedigen.

Een jong dochtertje is ten gevolge van de bekomen wonden overleden. Haar lijk is naar de morgue gebragt. Haar vader, uit wiens armen men haar heeft opgenomen, is insgelijks gedurende den nacht in het hospitaal Beaujon bezweken; ook hare moeder is in een toestand, die weinig hoop overlaat.

Van de negen personen, die in bovengemeld hospitaal zijn overgebragt, is insgelijks nog een man overleden. Bovendien bevinden zich aldaar nog twee jonge vrouwen, wier toestand hopeloos is.

Het aantal gewonden, welke men naar hunne woningen heeft kunnen brengen is verbazend. Het waren meest vrouwen, die de onvoorzigtigheid gehad hadden, hare jonge kinderen mede te nemen. Des morgens was de plaats voor het hospitaal opgevuld met zulke moeders, die hare kinderen op de place de la Concorde verloren hadden, en dezelve hier hoopten te vinden. Als eene opmerkenswaardige bijzonderheid verdient nog vermeld te worden, dat de Turksche gezant een blijk van menschelijkheid heeft gegeven, dat den hoogsten lof verdient: hij opende namelijk de deuren van zijnen tuin en van zijn hotel, en redde daardoor meer dan 200 personen, die zich reeds verloren waanden.

Men kan zich een denkbeeld maken van de grootte van het gedrang, als men weet, dat de menschenmenigte niet minder dan drie uren behoefde, om zich te verstroojen.

Intusschen vertoonden de Fransche beleefdheid en hulpvaardigheid zich hier ook weder niet. Men zag municipale gardes, met het geweer in de eene en de veldflesch in de andere hand, om den inhoud van dezelve de bevrijmenden te bieden. De kavalleristen tilden de kinderen, jeugdige meisjes, wier krachten tegen het vreeselijk gedrang te kort schoten, op hunne paarden, en andere muiten vormde de rijen infanterie een soort van hoofd van kolonne, achter welke zich de menigte aflijnde en meer gelijkmatig verspreidde. Een eenige oogenblikken later eenige schreden verder, was de orde weder door toovery hersteld. Het verkeer nam zijnen gewonen loop: men danste, zonder te denken aan de tooneelen, die daar voor vielen; want de meeste personen, die het feest bijwoonden, keerden huiswaarts, zonder iets te vermoeden van de tooneelen van schrik, die niet ver van hen voorgevallen waren.

— Naar aanleiding van de uitvinding van kapt. Bonnier (die ons p. 89) deelt de *Globe* de navolgende bijzonderheden mede: « Dergelijke werktuigen van vervoersting zijn reeds voor langen tijd uitgevonden en beproefd. In een maandwerk van het Jaar 1778 vindt men aangeteekend, dat zekere kapt. Symes eene soortgelijke helsche machine uitgevonden heeft, door middel van welke eene boot in een oogenblik tot splinters geslagen werd, drie of vier personen, dan den bodem van dit vaartuig werden gedood en de laatste in het water geslingerd. Een Amerikaan, genaamd Bushnel, vond eene soortgelijke machine uit, die den naam van Amerikaansche schildpad bekwam en in het woordenboek voor de marine van Falconer beschreven wordt. Eene methode, die eene nog veel verschrikkelijker uitwerking teweegbragt, dan de uitvinding van Warner, werd aan Lodewijk XV. aangeboden, die echter weigerde daarvan gebruik te maken.

Fransche schrijvers melden daaromtrent het volgende. Tijdens den ongelukkigen oorlog van 1756, toen de Engelschen Lodewijk XV. bijkans in zijne eigene havens bestookten, vond de scheikundige Dupré een soort van vuur uit, dat zoo snel en verwoestend werkte, dat het noch zeemeden noch blusschen kon worden, en dat zelfs het water zijne kracht slechts scheen te verhoogen. Onderscheidene proeven werden daarmede in het kanaal van Versailles in tegenwoordigheid des konings, alsmede bij het arsenaal te Parijs en in sommige voorname zeehavens genomen. De dapperste officieren werden door de verbazende uitwerking dezer uitvinding met schrik vervuld; want het was uitgemaakt, dat een enkel man door middel van deze kracht, eene geheele vloot of stad, in weerwil van alle menschelijke pogingen kon vernielen. Lodewijk XV. verbood echter, zijn geheim aan iemand te openbaren, en beloonde hem rijkelijk voor zijn zwijgen.

NEDERLAND

'S BOSCH, den 5 Augustus. Er werd laatstledene week op den huize Ruwenberg van het nabij gelegene St. M. Gestel een feest gevierd, dat om deszelfs zeldzaamheid, en den achtingswaardigen prelaat dien het aanging, veler belangstelling wekte. Mgr. H. den Dubbelden bisschop van Emaüs, Vikaris Apostolisch van het bisdom van 's Bosch, en ridder van den Nederlandschen Leeuw, vierde zijn vijftigjarig priesterschap. Die lange moeijelijke loopbaan, aangevangen toen de revolutionnaire bijl van Frankrijk de hoofden van alle ware priesters velde, en slagtingen aanrigtte, welker verhaal ons doet ijzen, getuigt van de verdiensten die den grijzen prelaat van trap tot trap eindelijk tot prins der kerk hebben gevormd. Talrijk was de schaar der onderhoorige geestelijkheid, die den beminden kerkvoogd hare hartelijke felicitatien kwam aanbieden, en wenschen uitbrak, dat een zoo kostbaar leven door de goddelijke Voorzienigheid nog lange jaren moge gespaard worden. Mgr. werd in den middag aangenaam verrast door eene kantate, welke de jeugdige studenten van het nabijgelegen seminarie, ten getale van 48, in 7 partijen verdeeld, keurig uitvoerden. Woorden en muzijk waren geheel gecevenredigd aan de omstandigheid. Men wist niet aan wie meer lof toe te zwaaijen, aan den eerwaardigen kundigen komponist, of aan zijne welgevormde élèves, die de koele [illegible] ontwikkeldste pas slagen met eenigheid, regten en juistheid van maat uitvoerden, en niets aan wenschen overlieten. Zij vormen één geheel, dat men misschien nergens elders zoo vindt. [illegible] betuigde hun Mgr. zijne groote tevredenheid, die door al de aanwezigen luide werd toegejuicht, zij waardien.

— Men meldt uit Eindhoven, dat aldaar woensdag en donderdag. der laatstledene week examen en prijsuitdeeling heeft plaats gehad op de fransche kostschool van den heer Rutjes. Beide getuigden van den vooruitgang, welke de leerlingen in de verschillende talen, en vakken van onderwijs hebben gemaakt, en togtten de goedkeuring in der aanwezige talrijke menigte, die door haar vereerend bijwezen de jeugd had willen aanmoedigen tot prijsbaren naijver.

— De verjaardag van prins Alexander der Nederlanden, is den 2 augustus, op de gebruikelijke wijze gevierd.

— Z. M. de koning is den 1 augustus, 's middags ten 3 ure, weder met eenen extra spoortrein uit de residentie naar Amsterdam vertrokken, en van daar per extra spoortrein de reis naar Utrecht voortgezet. Van Utrecht heeft hoogstdezelve zich naar Soestdijk begeven, alwaar H. M. de koningin gedurende eenige weken haar verblijf heeft gehouden.

De koning werd in den laten avond van den 2 dezer per extra-spoortrein over Amsterdam van Soestdijk te 's Hage terug verwacht. Men denkt dat de koningin niet voor den 3 zal retourneren.

— Te Trier zijn brieven uit China ontvangen inhoudende dat de keizer formeel aan de mandarijns verboden heeft voortaan de christene zendelingen te vervolgen. De bevestiging van dit berigt zien wij met ongeduld te gemoet.

Mengelwerk.

De warande van Tilburg.

W. J. [illegible] Ca.

Vrouwe M. J. VAN DER [illegible],
Douairière VAN HOGENDORP VAN HORWEGEN, *c. s.*, *verweerderessen.*

De hooge raad der Nederlanden,

Partijen gehoord.

Gezien de stukken.

Gehoord den advokaat generaal [illegible] Maaren, in zijne konklusie namens den prokureur generaal, strekkende tot verwerping der voorziening en kassatie;

Overwegende ten aanzien der gemaakte voorloopige bedenking: dat bij het beklaagde arrest in hooger beroep zoude zijn regt gedaan, zonder een eigenlijk beroep van het in eersten aanleg gewezen vonnis, dat de dagvaarding van den 21 september 1841, naar welke het appel is aangevangen, volkomen voldoet aan de vereischten van zoodanige akte bij art. 343 van het wetboek van burgerlijke regtsvordering voorgeschreven, en dat mitsdien die bedenking, [illegible] men daarvan een [illegible] had, en nog bovegd zoude zijn geweest, om dat middel niettegenstaande zijne berusting in gemelde dagvaarding, door daarop zonder eenige aanmerking op appel voort te procederen, als nog te doen gelden, niet tot vernietiging van het beklaagde arrest zonder kunnen leiden;

Overwegende, dat het eerste middel bestaat in beweerde schending van art. 3 van het besluit van den souvereinen vorst van den 18 december 1813, in verband met art. 1 van het wetboek Napoleon; dewijl kracht van wet is toegekend aan het besluit van den souvereinen vorst van den 15 december 1813, in verband met art. 1 van het wetboek Napoleon; dewijl kracht van wet is toegekend aan het besluit van den souvereinen vorst van den 26 maart 1814 (staatsblad no. 46), ofschoon dat besluit, door de insertie in het staatsblad eerst zoude moeten geacht worden te zijn gepubliceerd, na de aanneming en publikatie der grondwet van dat jaar, en dus op een tijdstip dat de wetgevende magt niet meer uitsluitend bij den souverein vorst berustte.

Overwegende, dat het [illegible] draagt van 25 [illegible] 1814, dat die dagteekening niet wordt betwist, en dat het mitsdien vaststaat, dat hetzelve is daargesteld op een tijdstip, dat nog de souvereine vorst alleen, jure et facto, hier te lande met de wetgevende magt zijnde bekleed, volkomen [illegible] daarvan was bevoegd;

Overwegende dat dat besluit alzoo op 26 maart 1814, toen het door de bevoegde magt was daargesteld, zijn volkomen wettelijk aanwezen had ontvangen, zoo dat voor de wetgevende magt, na dat tijdstip, ten aanzien van hetzelve niets meer te [illegible] overbleef, en dat, zoo het niet vóór zijne publikatie voor de ingezetenen verbindend was, dit alleen hierin [illegible], dewijl deze [illegible] verbonden [illegible] eene wet na te leven, alvorens hun [illegible] bekend gemaakt;

Overwegende echter, dat de publikatie niet [illegible] de bevoegdheid der wetgevende magt, maar eenvoudig eene daad, welke ook na de aanneming der grondwet van 1814, door den souverein vorst alleen, ofschoon toen niet meer alleen souverein, met de wetgevende magt bekleed, konde en behoorde te geschieden;

Overwegende derhalve, dat ook, wanneer men met den eischer in kassatie, hier zoude kunnen en mogen aannemen dat het gemelde besluit eerst na

de invoering der grondwet van 1814 zoude zijn gepubliceerd, dan nog het hof van Noord-Braband daaraan, als door de wetgevende magt gepubliceerd, teregt kracht van wet heeft toegekend, en dus de aangehaalde artikelen niet heeft geschonden.

Overwegende dat het tweede middel van kassatie bestaat in de bewering, dat het beklaagde arrest geheel zoude hebben miskend de strekking en bedoeling van het besluit van 26 maart 1814, in verband met art. 27 der staatsregeling van 1798 en met art. 1 der opene koninklijke brieven van den 30 April 1790, hier te lande exekutoir verklaard, door hetzelve besluit uit te leggen, als of daarbij ten eenemale ware teruggekomen op de afschaffing van het jagtregt, die bij gemelde artikelen heeft plaats gehad;

Overwegende, dat de kassatie van een arrest alleen kan gegrond worden op stellige schending of verkeerde toepassing eener wet, en dat derhalve dit tweede middel alleen in zoo verre kan in aanmerking komen, als de eischer geacht kan worden te hebben bewezen, dat het hof voornoemd besluit verkeerdelijk heeft toegepast; door aan te nemen, dat daarbij het vroeger aan de eigenaars der heerlijkheden ontnomen regt van jagt is hersteld geworden;

Overwegende, dat intusschen bij het gemelde besluit, gelijk duidelijk blijkt uit deszelfs premissen, en uit de vergelijking van art. 3 met art. 2, niet blootelijk een uitzigt op de herstelling van het jagtregt is geopend, maar integendeel is hersteld het heerlijk regt van de jagt, zoo als het oudtijds bestond, doch alleen met speciale onderwerping der uitoefening van hetzelve aan zoodanige modificatien en reglementaire bepalingen, als men later zoude vermeenen te moeten vaststellen, en dat mitsdien het hof dat besluit in dien zin opvattende, hetzelve met juistheid heeft uitgelegd en toegepast.

Overwegende, dat het derde middel van kassatie hierop is gegrond, dat het maken van evengemelde bepalingen aan anderen zijn toch behoren kunnen worden overgelaten, maar van den souvereinen vorst, maar van den tijdelijken wetgever, en bovendien dat voorbehoud door het besluit van 21 september 1814 (staatsblad no 101) reeds had uitgewerkt, en dat derhalve het hof art. 3 van het besluit van 26 maart 1814 verkeerdelijk zoude hebben begrepen; —

Overwegende, dat het besluit van 21 september 1814 slechts bevat provisionele bepalingen, en dat de zaak der uitoefening van het heerlijk regt van de jagt aanleiding van het besluit van 26 maart 1814, eerst bij dat van 8 februarij 1815 definitivelijk is geregeld.

Overwegende verder, dat, eenmaal vaststaande dat bij het besluit van 26 maart 1814 het heerlijk regt der jagt is terug gegeven, met voorbehoud niet van latere uitbreiding, maar alleen van latere regeling der uitoefening van hetzelve, en van modificatie beperking; — tot die regeling als slechts de uitoefening eener wet betreffende, de medewerking der wetgevende magt niet werd vereischt, en dat er derhalve geene reden bestaat, waarom de woorden wij en ons, in art. 3 van het gemeld besluit door den souvereinen vorst gebezigd, zouden hebben beteekend of alléén zouden hebben kunnen beteekenen de tijdelijke wetgevende magt.

Overwegende ten aanzien van het vierde middel, verkeerde toepassing van het besluit van 8 februarij 1815 en van art. 544 en 545 van het wetboek Napoléon, door aan gemeld besluit in casu kracht van wet toe te kennen; — dat het hof van Noord-Braband aan dit besluit geen kracht van wet heeft toegekend, doch dat dit middel al wederom geheel berust op de verkeerde stelling, dat bij hetzelve besluit van 8 februarij 1815 nieuwe regten zouden zijn gecreëerd, terwijl hetzelve eenvoudig de uitoefening van de bij het besluit van 26 maart 1814 wettig verleende regten heeft geregeld, en dat mitsdien dit middel is onaannemelijk.

Overwegende, dat het vijfde middel bestaat in de bewaarde verkeerde toepassing van gemeld besluit van 8 februarij 1815, in verband met onderscheidene in de memorie vermelde landswetten van Braband, naardien volgens laatstgemelde het jagtregt en de heerlijkheid Tilburg en Goirle bewaard was met het privilegie der Brabanders om geheel Braband door te jagen, en bij het beklaagde arrest, dat regt zonder voorbehoud bezwaar als hersteld was beschouwd, en mitsdien aan de verweerderesse meer zoude zijn toegekend dan hare voorgangers voor 1794 zouden hebben gehad.

Overwegende, dat indien het hof aldus beslist, dat door den souvereinen vorst aan de eigenaars der voormalige heerlijke regten ten deze niets was terug gegeven, dan zij vroeger hadden beheerd, er geen spraak van kassatie zoude kunnen bestaan, maar dat door het hof integendeel is uitgemaakt, dat de heer van Tilburg en Goirle, niets meer hebbende terug erlangd dan hij voor 1794 wettig had gehad en bezeten, hek privilegie of regt der Brabanders, op zijne jagt of warande zoude moeten dulden, indien dit regt of privilegie door de staatsregeling van 1798 niet ware vernietigd of later insgelijks wettig ware hersteld, — dat echter van het herleven van dat regt of privilegie niet was gebleken, — en dus de eischer in kassatie, krachtens hetzelve, geene bevoegdheid had op zijne eigendommen in de herstelde heerlijke jagt van Tilburg en Goirle, de jagt op hazen en vossen uit te oefenen, en dat zeker door die beslissing het besluit en de wetten straks aangehaald, niet hebben kunnen verkeerd zijn toegepast.

Overwegende, dat het laatste middel bestaat in verkeerde toepassing van het besluit van 8 februarij 1815, in verband met de art. 1904, 1905 en 1907 van het burgerlijk wetboek, dewijl geene der door de verweerderessen overgelegde akten bewijskracht in regten zouden hebben, — noch volgens het Nederlandsche, noch volgens het vroeger omtrent bewijsmiddelen gevolgd hebbende regt;

Overwegende, dat het hier geldt regten en verpligtingen, lang voor de uitvaardiging van het burgerlijk wetboek ontstaan, en stakken lang voor die invoering opgemaakt, en dat mitsdien het gezegd wetboek ten deze daarop volstrekt niet is toepasselijk.

Overwegende verder, dat het hof het bewijs, [illegible] der verweerderessen van het regt [illegible] der heerlijkheid Tilburg en Goirle, als van het wettig bezit daarvan tot den jare 1794, (zijnde de twee vereischten van het besluit van 8 Februarij 1815), heeft geput uit vele stukken aan hetzelve overgelegd, en dat de eischer niet heeft doen zien, dat die stukken, volgens het oud regt ten deze toepasselijk, wat den vorm betreft, geene bewijskracht zouden hebben, terwijl de juistheid der gevolgen, uit die stukken door den regter getrokken, en der redeneringen daarop door hem gegrond, als geheel aan het oordeel van den Index facti zijnde overgelaten, niet vatbaar is om in kassatie te worden onderzocht.

Overwegende mitsdien dat het provinciaal gerechtshof van Noord-Braband bij deszelfs arrest van 2 mei 1843 geene wet heeft geschonden, noch verkeerdelijk heeft toegepast.

Verwerpt de voorziening in kassatie tegen hetzelve arrest en kondemneert den eischer in de kosten en in de gekonsigneerde boete.

Uitgesproken den 28 Juny 1844.

Gepleit Mr. Schobbens voor den Eischer in Kassatie.

Mr. Nolmar de Haas voor de Verweerderessen.

Advertentien.

*** Heden overleed alhier, na versterkt te zijn van de H. H. Sacramenten der stervenden, aan de gevolgen eener langdurige en zeer pijnlijke ziekte, Mej. H. M. A. JANSSENS, directrice van het pensionaat.

Dienende dezen tot

J. A. SMITS.

Dongen den 31 July 1844.

Uit de hand te koop,

EEN BROUWKETEL,

GROOT 32 VAT, 19 KANNEN,

Zoo goed als nieuw, staat voor Koper, te bevragen bij Ed. Wed. uwb JAN VERMEER brieven *franco*.

TE KOOP

te *Beek en Donk*,

20duizend pond AKKERMANS-RUN,

Liggende nevens de *Zuid-Willemsvaart*, bij Sluis No. 6, en aldaar *franco* te bevragen bij *H. SWINKELS*.

Uitnoodiging tot het NATIONAAL CONCOURS

aan AELE de binnen het rijk in [illegible] gevestigde HANDBOOGSCHUTTERIJEN, hebbende volgens vroegere bekendmakingen, tot [illegible] den worden op den 26 dezer [illegible] 8 dagen bevorens, *franco* kennis te geven [illegible] deelneming, en *een zestal* Schutters voorzien van een mandaat afgevaardigd, als niet op of twee Commissarissen, het zesde kunnen [illegible] gezellen, kan een hunner [illegible]

's Hertogenbosch den 5 Augustus 1844.

Namens de Societeit de Unie,

A. T. WARTENBERG, President.

J. F. RODERKERKEN, Secretaris.

Le Catalogue des TABLEAUX et autres OBJETS D'ART, dont la vente publique aura lieu à *Bois-le-Duc*, le 19 et 20 Août 1844, dans la grande salle de Mr. W. LEGGERS, par les libraires MULLER, FRERES, vient de paraître. Les personnes, qui en feront la demande par lettres *affranchies*, l'obtiendront immédiatement *franco*.

Les jours de l'Examen sont fixés au 16 et 17 Août de 10 à 4 heures.

OPENBARE VERKOOPING

van Vaste Goederen.

De Notaris A. VAN DRONGELEN, gevestigd te *Oud Heusden*, als daartoe benoemd bij een behoorlijk geregistreerd vonnis der Arrondissements-Regtbank te *'s Hertogenbosch*, zal ten verzoeke van zijne principalen, ten overstaan van de voogden, der daartoe belanghebbende minderjarigen, in het openbaar bij opbod en afslag verkoopen, de navolgende VASTE GOEDEREN, als:

1°. *Koop*. Een aanzienlijk, in 1836 nieuw gebouwd WOONHUIS, bevattende vier beneden-kamers, waarvan twee behangen zijn, eene kelder-kamer, goede kelder, pomphuis en welput, ruime zolders en schuur, met aangelegen tuin, boomgaard en teelland, te zamen groot 42 roeden, staande en gelegen aan de straatweg te *Oud-Heusden*, circa 10 minuten gaans van de stad *Heusden*. In huur tot 1 Mei 1848, voor *f* 180,— jaarlijks.

2°. *of laatste Koop*. Een perceel BOUWLAND, achter het perceel in den eersten koop omschreven gelegen, en daaraan grenzende, groot *76 roeden*, 52 ellen. In huur tot over het jaar 1848 incluis, jaarlijks voor *f* 100,—.

De Inzetting of voorloopige veiling zal plaats hebben op *Vrijdag* den 9 Augustus 1844, des namiddags om 4 ure, ten huize van W. DE BREE, Tapper te *Oud-Heusden*, en de Finale verkooping of eindelijke toewijzing op *Vrijdag* den 16 derzelfde maand, des namiddags om 4 ure, ten huize der kinderen van wijlen JAN VAN DIEN, Tappers te *Oud-Heusden*.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen ten kantore van voormelden Notaris, Brieven *franco*.

ZEGT DOORGÁ

*** Dewijl ondergeteekende vermeent, dat *weldenken* eenige [illegible] in den waan [illegible] verkeeren, als of [illegible] zijn Instituut voor [illegible] het onderscheidene [illegible] worden aangenomen, en dan verschillend behandeld worden, zoo ziet hij zich verpligt, dezen wan in te slaan, en noodigt belanghebbenden uit zich hiermaar te informeren. Ruim 30 kinderen volontairs, zoodat [illegible] reu dan dat het getal bedraagt, zonder [illegible] of zitten, dezelve op hoogere [illegible] Adressen dier ouderen die in der [illegible] benden plaatsen, of in derzelver [illegible] wonen, liggen, op *franco* aanvrage, [illegible]

S. VAN DER SCHEER,
Koetschopbouwer te *Elten*, aan den [illegible] weg tusschen *Arnhem* en *Emmerich*.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Zaterdag 3 Augustus 1844. — [illegible]

Gedrukt bij D. A. A. M. ROOY